

MINISTERSTWO EDUKACJI NARODOWEJ

DEPARTAMENT WSPÓŁPRACY Z SAMORZĄDEM TERYTORIALNYM

Zasady tworzenia zakładowego funduszu świadczeń socjalnych dla nauczycieli, nauczycieli będących emerytami, rencistami lub nauczycielami pobierającymi świadczenie kompensacyjne oraz zasady gospodarowania jego środkami określa ustawa z dnia 26 stycznia 1982 r. – Karta Nauczyciela (Dz. U. z 2006 r. Nr 97, poz. 674, z późn. zm.) oraz ustawa z dnia 4 marca 1994 r. o zakładowym funduszu świadczeń socjalnych (Dz. U. z 1996 r. Nr 70, poz. 335 z późn. zm.).

Na mocy ustawy o zakładowym funduszu świadczeń socjalnych do korzystania ze środków funduszu uprawnione są dwie grupy osób, tj.: pracownicy danego zakładu pracy i ich rodziny oraz emeryci i renciści – byli pracownicy zakładu pracy wraz z członkami ich rodzin. Prawo korzystania ze środków funduszu może zostać przyznane w regulaminie gospodarowania funduszem także innym osobom. Odpisu na zakładowy fundusz świadczeń socjalnych, funkcjonujący w szkole, dokonuje się na podstawie następujących przepisów:

- 1) dla nauczycieli na podstawie art. 53 ust. 1 ustawy – Karta Nauczyciela;
- 2) dla nauczycieli będących emerytami, rencistami lub nauczycielami pobierającymi świadczenie kompensacyjne na podstawie art. 53 ust. 2 ustawy – Karta Nauczyciela;
- 3) dla pracowników niebędących nauczycielami na podstawie art. 5 ust. 2 ustawy o zakładowym funduszu świadczeń socjalnych.

Art. 53 ust. 2 ustawy - Karta Nauczyciela stanowi, że dla nauczycieli będących emerytami, rencistami lub nauczycielami pobierającymi świadczenie kompensacyjne dokonuje się odpisu na zakładowy fundusz świadczeń socjalnych w wysokości 5% pobieranych przez nich emerytur, rent oraz nauczycielskich świadczeń kompensacyjnych. Biorąc pod uwagę brzmienie ww. przepisu, logiczne wydaje się, że dla prawidłowej realizacji tej zasady oraz poprawnego określenia ogólnej puli środków na ten cel w budżecie jednostki samorządu terytorialnego, informacje służące skalkulowaniu wysokości emerytur, rent i nauczycielskich świadczeń kompensacyjnych nauczycielskich powinny opierać się na faktycznych danych.

W związku z powyższym dane niezbędne do prawidłowego naliczenia odpisu na zakładowy fundusz świadczeń socjalnych powinny być zbierane i weryfikowane przez poszczególne szkoły (placówki), w których nauczyciele będący emerytami, rencistami lub nauczycielami pobierającymi świadczenie kompensacyjne korzystają ze świadczenia Funduszu. W art. 53 ust. 3 ustawy - Karta Nauczyciela ustawodawca pośrednio wskazał, że pozyskanie tych danych należy do dyrektora szkoły (placówki). Wskazany przepis określa bowiem szkołę (placówkę) jako jednostkę właściwą do dokonania odpisu. Powyższą zasadę potwierdzają ponadto przepisy ustawy z dnia 4 marca 1994 r. o zakładowym funduszu świadczeń socjalnych, do której odwołuje się art. 53 ust. 5 ustawy - Karta Nauczyciela, cedując na pracodawcę obowiązek dokonania odpisu. Ponadto należy zauważyć, że na mocy art. 23 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. o ochronie danych osobowych (Dz. U. z 2002 r., Nr 101, poz. 926 ze zm.) pozyskanie oraz wykorzystywanie takich danych jest możliwe, gdy

jest to niezbędne dla zrealizowania uprawnienia lub spełnienia obowiązku wynikającego

z przepisu prawa. W świetle ww. przepisów, w celu prawidłowego naliczenia odpisu na zakładowy fundusz świadczeń socjalnych dla nauczycieli będących emerytami, rencistami lub nauczycielami pobierającymi świadczenie kompensacyjne, dyrektor szkoły powinien zwrócić się do nich o przedstawienie danych dotyczących wysokości pobieranych świadczeń, np. przedstawienie PIT – u lub decyzji ZUS określającej wysokość świadczenia.

Ministerstwo Edukacji Narodowej otrzymało z Zakładu Ubezpieczeń Społecznych informację, że w związku z tym, iż w obecnym systemie wypłacania emerytur i rent, niezależnie od grupy zawodowej, emerytura i renta wyliczana jest w ten sam sposób, nie ma zatem podstaw i możliwości wyodrębniania w nowym systemie emerytur nauczycielskich. Dlatego, począwszy od 2012 r., Zakład Ubezpieczeń Społecznych nie będzie przekazywał jednostkom oświatowym danych statystycznych o liczbie i kwocie emerytur i rent nauczycielskich.

Jednocześnie należy podkreślić, że zgodnie z art. 53 ust. 3 ustawy – Karta Nauczyciela, w szkole funkcjonuje jeden zakładowy fundusz świadczeń socjalnych, wspólny dla nauczycieli, nauczycieli będących emerytami, rencistami lub nauczycielami pobierających świadczenie kompensacyjne oraz pracowników niebędących nauczycielami.

Zasady i warunki korzystania z usług i świadczeń finansowanych z ZFŚS oraz zasady przeznaczania środków Funduszu na poszczególne cele i rodzaje działalności socjalnej, zgodnie z art. 8 ust. 2 ustawy o zakładowym funduszu świadczeń socjalnych powinny być określone w regulaminie. Regulamin ten ustala pracodawca w uzgodnieniu z zakładowymi organizacjami związkowymi. Pracodawca, u którego nie działa zakładowa organizacja związkowa, uzgadnia regulamin z pracownikiem wybranym przez załogę do reprezentowania jej interesów. Zapisy regulaminu nie mogą być sprzeczne z ustawą o ZFŚS, a ta wyraźnie stanowi, że przyznawanie i wysokość dofinansowania z Funduszu powinno być uzależnione od sytuacji życiowej, rodzinnej i materialnej osoby ubiegającej się o świadczenie.

Powyższe wskazuje, że warunkiem dysponowania środkami funduszu w sposób zgodny z przepisami jest posiadanie przez pracodawcę wiedzy na temat wszelkich dochodów osób uprawnionych do korzystania z ZFŚS-u, liczby członków rodziny pozostających we wspólnym gospodarstwie domowym oraz wysokości uzyskiwanych przez nich zarobków.

Zatem, w opinii Ministerstwa, na podstawie przepisów prawa, pracodawca może żądać od pracownika oświadczenia, w którym wskazana będzie kwota dochodu na 1 członka rodziny, oraz przedłożenia dokumentów potwierdzających prawdziwość podanych

w oświadczeniu informacji, pod warunkiem, że możliwość taką przewidział w regulaminie zakładowego funduszu świadczeń socjalnych.

Przedstawiając powyższe wyjaśnienie, uprzejmie informuję, że opinie Ministerstwa Edukacji Narodowej nie stanowią wiążącej wykładni prawa.